

Čermin, Jan

Vladimír Groh

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Málíková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 35-36

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143064>

Access Date: 22. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Vladimír Groh

Národnost: česká

Datum narození: 26. ledna 1895

Místo narození: Holešov

Datum úmrtí: 30. září 1941

Místo úmrtí: Brno

Sociální zařazení: Narodil se v lednu roku 1895 do rodiny c. k. okresního soudce v Holešově, doktora Karla Groha. Jeho matka Jitka, rozená Fišerová, pocházela ze zajištěné rodiny Antonína Fišera. Svě mládí prožil v Brně, kam byl jeho otec pracovně přeložen. V roce 1920 se v Praze oženil s Marií Roubalovou. Spolu měli syna Vladimíra. Vladimíru Grohovi staršímu se stala osudnou aktivita v protinacistickém odboji, v září roku 1941 byl za přípravu velezrady popraven a následně zpopelněn v brněnském krematoriu. Vladimír Groh mladší se stal lékařem a stejně jako otec se zapojil do protinacistického odboje. V roce 1973 emigroval do Norska.

Akademické působení

V deseti letech nastoupil Groh na II. české gymnázium na Starém Brně. Z gymnaziálních let vzpomínal nejvíce na své učitele – jeho akademickou dráhu ovlivnil ředitel gymnázia Tomáš Šílený, o němž se Groh vyjádřil jako o učiteli, který kladl velkou váhu na vnímání uměleckých a vůbec kulturních hodnot.

V roce 1913 maturoval a zapsal se ke studiu klasické filologie na Karlově univerzitě v Praze. Zde navštěvoval přednášky Josefa Krále, Oldřicha Hujera a dále také klasickou archeologii u Zdeňka Vysokého. V roce 1916 se zapsal také na německou univerzitu v Praze a absolvoval semináře římských dějin a papyrologie u profesorů Swobody a Steina. Zejména profesor Král mu byl velkou oporou a právě na jeho doporučení už v šestém semestru publikoval v *Listech filosofických studií* *Transitio ad plebem* o právním přestupu patriciů mezi plebeje. V roce 1918 promoval jako doktor filozofie, ale vysokoškolské semináře dále navštěvoval. Zajímaly ho historické metody a docházel na semináře Josefa Bidla, Kamila Krofty a Bedřicha Hrozného.

Během přípravy na svou habilitaci odjel na studijní cestu do Itálie, během níž se spřátelil s historikem Ettorem Paisem. Důkladně se také seznámil s dějinami a topografií Říma. Věčné město se stalo jeho největším tématem bádání. Po návratu se habilitoval jako docent starověkých dějin na FF UK prací *Státní zřízení římské* – docentem se stal ve věku pouhých 26 let. V průběhu působení na Karlově univerzitě dojížděl přednášet do Bratislavy a stál za vznikem semináře starověkých dějin na tamní Komenského univerzitě. Byl členem četných organizací, například Královské české společnosti nauk, Učené společnosti Šafaříkovy v Bratislavě, Instituto di Studi etruschi nebo Associazione romana di archeologie. Mezi jeho důležité práce z této doby patří studie *Řím. Studie o jeho počátcích* (1923).

V roce 1926 byl jmenován profesorem na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Také zde vedl sekci starověkých dějin. Úkolu vybudovat na nové univerzitě fungující pracoviště se zhostil velmi svědomitě. Zároveň

také fakultu reprezentoval na četných zahraničních konferencích a vytvářel kontakty v cizině, zejména Itálii. V roce 1930 se stal jednatelem Matice moravské a o tři roky později dokonce jejím předsedou. Sám do *Časopisu Matice moravské* také často přispíval. Ve 30. letech publikoval svou nejobsáhlejší knihu *Starý Řím*. Zestručněné verze této práce sloužily dlouho jako učebnice pro gymnázia a vysoké školy. V této době také spolupracoval s Josefem Šustou na vzniku prvních dvou svazků publikace *Dějiny lidstva od pravěku k dnešku*. V letech 1936 a 1937 byl děkanem filozofické fakulty. V této době byla budoucnost univerzity nejistá a Groh se osobně při jednání s prezidentem Benešem zasadil o udržení jednoty univerzity. Jeho vlastní vědecké bádání bylo násilně přetrženo uzavřením vysokých škol. Před zatčením ještě stihl připravit vydání dopisů Miroslava Tyrše Ctiboru Helceletovi.

Veřejná činnost

Po promoci nastoupil jako profesor na dívčí gymnázium Elišky Krásnohorské v Praze. Díky zázemí rodiny mohl v roce 1919 odjet do Itálie a studovat na Královské univerzitě v Římě. Po návratu pracoval opět na gymnáziu, tentokrát na dívčím reálném gymnáziu v Praze na Smíchově. Po přesídlení do Brna se stal členem místního Sokola, kde pravidelně cvičil. Byl náměstkem starosty a později také starostou Sokolské župy Dr. Jindry Vaníčka a členem předsednictva Československé obce sokolské.

V Brně založil populárně naučný časopis *Věda a život*, kam také sám přispíval. Na stránkách časopisu horlivě brojil proti rasismu a totalitarismu. V jednom ze svých článků se vysmíval německým teoriím o nadřazenosti nordické rasy. Byl také činný v zednářské lóži *Cestou světla*. Proto se coby levicový intelektuál a vlastenec ocitl v hledáčku nacistů. Prvního srpna roku 1940 mu byla nařízena dovolená a začal se více angažovat v protinacistických aktivitách Sokola. Jeho časté cesty do Prahy nezůstaly bez povšimnutí německé tajné policie a dne 6. února roku 1941 byl zatčen. Podle vzpomínek brněnského archiváře Jaroslava Dřímala navázal Groh spojení s generálem Josefem Bílým a hnutím Obrana národa. Po nástupu Reinharda Heydricha byl v září roku 1941 obviněn z velezrady a popraven na nádvoří Kounicových kolejí, které se změnilo v nacistické vězení.

Vladimír Groh byl prvním popraveným pedagogem Masarykovy univerzity. In memoriam mu byl udělen Československý válečný kříž. Pamětní desky připomínající jeho osobnost jsou umístěny v Praze, Brně a Holešově. V Brně navíc nese jeho jméno bývalá Sirotčí ulice, dnes Grohova, která přiléhá k filozofické fakultě a kde Grohovi bydleli.

Evaluace

Patřil k nejvýznamnějším meziválečným badatelům starověkých dějin, byl zároveň popularizátorem vědy a velkým vlastencem. Svým hrdinstvím se nesmazatelně zapsal do dějin filozofické fakulty i státu.

Ohlasy

Znalost světových jazyků, řečnická pohotovost, uhlašené a jisté společenské vystupování předurčovaly Vladimíra Groha k reprezentaci naší vědy na zahraničních mezinárodních sjezdech. [...] Byl znám jako výmluvný a pohotový řečník. \ Gabriel Hejzlar

Groh totiž už před válkou kritizoval jednak sám, jednak umožňoval kritiku rasismu, fašismu, antisemitismu, vypjatého nacionalismu i komunismu ve *Vědě a životě*. Groh totiž totalitarismus považoval za smrt kultury. \ Hjalmar Ludvík Kopřiva

Prameny a literatura

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 4/2.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A1 RMU, osobní spisy, kart. 46/1029.

ČERMÁKOVÁ, Jana – MENŠÍKOVÁ, Miroslava. *Vladimír Groh* [online]. [cit. 12. září 2018]. Dostupné z: <http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=1660>.

HEJZLAR, Gabriel. Vladimír Groh. *Časopis Matice moravské*, 1946, roč. 66, s. 98–107.

KOPŘIVA, Hjalmar. Vzpomínka na prof. dr. Vladimíra Groha (1895–1941). *Vlastivědný věstník moravský*, 1995, roč. 67, č. 3, s. 312–314.

Moravský zemský archiv. *Matriční záznamy okresu Kroměříž, sign. 7543* [online]. [cit. 12. září 2018]. Dostupné z: <<http://acta-publica.eu/matriky/brno/prohlizec/8763/?strana=143>>.

Vladimír Groh [online]. [cit. 12. září 2018]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Vladim%C3%ADr_Groh>.